

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 54/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Petrom Čurillom, advokátom, Hlavná 2876/11, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/34/2020 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/34/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/34/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **800 eur**, ktoré **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť trovy právneho zastúpenia **949,17 eur** a zaplatiť ich na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/34/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v 1. rade v konaní o určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy. Žaloba bola podaná 4. mája 2020 a v konaní sa uskutočnili celkom tri pojednávania (16. novembra 2021, 23. mája 2023 a 27. júna 2023).

Na poslednom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok. Sťažovateľovi neboli doručené rozsudok ani zápisnica z posledného pojednávania, písomne požiadal súd (7. marca 2024) o doručenie rozsudku. Okresný súd na žiadosť sťažovateľa nereagoval, preto právny zástupca sťažovateľa 12. novembra 2024 podal sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorý listom zo 16. decembra 2024 upovedomil sťažovateľa, že nie je možné dodržať lehotu na vybavenie sťažnosti z dôvodu zabezpečovania nevyhnutných podkladov.

3. Sťažovateľ vyjadruje názor, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a tvrdí, že stav právnej neistoty nebol odstránený. V katastri nehnuteľností je dosiaľ evidovaná plomba na liste vlastníctva k nehnuteľnosti, a to práve v súvislosti s predmetným súdnym sporom.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 54/2025-11 z 29. januára 2025 sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprO/131/2025 zo 7. marca 2025 priamo odkázal na priložené vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý v podstatnom k veci uviedol, že skutočnosť, že napadnuté konanie nie je právoplatne ukončené, bolo dané pôvodne neúplnosťou tvrdení rozhodujúcich skutočností uvádzaných v žalobe, objektívnymi obmedzeniami súvisiacimi s pandemiou COVID-19 v roku 2021, prerušením konania na základe zhodného návrhu strán sporu na 3 mesiace, množstvom pridelených vecí a najmä zložitnosťou, resp. obťažnosťou danej veci, ktorej posúdenie a zvlášť podrobné odôvodnenie dôvodov rozhodnutia si vyžadovalo veľa času.

6. Zákonný sudca ďalej uviedol, že už boli odstránené všetky nedostatky a stranám bol odoslaný podrobne odôvodnený rozsudok. Vytkol sťažovateľovi, že neuviedol žiadne indície, ktoré by svedčili o tom, že ide o kategóriu tzv. citlivých konaní, ako aj dôvody, prečo v okolnostiach veci nepostačuje len vyslovenie porušenia namietaného práva sťažovateľa s poukazom na skutočnosť, že súčasťou kúpy nehnuteľnosti bolo aj zriadenie práva doživotného užívania nehnuteľnosti, ktoré ho aj naďalej obmedzuje. Pripustil, že doba trvania konania nebola ideálna, ale vzhľadom na dôkladné odôvodnenie rozsudku (pozitívneho pre sťažovateľa) možno očakávať skoršie právoplatné skončenie sporu.

7. Súčasťou vyjadrenia súdu prvej inštancie nebola stručná chronológia úkonov. Z predloženého spisu vyplývajú tieto podstatné skutočnosti týkajúce sa procesných úkonov súdu a strán konania:

- 3. mája 2020 – doručená žaloba súdu,
- 22. mája 2020 – súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku a doplnenie dôvodov odstúpenia,
- 1. a 10. júna 2020 – zaplatenie súdneho poplatku a doručenie vyjadrenia,
- 20. júla 2020 – zaslanie žaloby žalovanému s výzvou na vyjadrenie sa k žalobe,
- 11. augusta 2020 – doručené vyjadrenie žalovaného,
- 12. augusta 2020 – výzva žalovanému na uvedenie skutkových a právnych dôvodov odstúpenia,
- 25. augusta, 14. septembra 2020 – reakcia žalovaného na výzvu súdu,

- 15. októbra 2020 – výzva sťažovateľovi na vyjadrenie sa k podaniu žalovaného,
- 2. novembra 2020 – doručené podanie sťažovateľa, reakcia na dupliku,
- 13. novembra 2020 – súd uznesením vyzval žalovaného, aby reagoval na podanie sťažovateľa a uviedol skutočnosti a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, na ktoré reagoval žalovaný podaním zo 14. decembra 2020,
- 13. septembra 2021 – žiadosť o odročenie termínu pojednávania určeného na 14. september 2021 z dôvodu pozitívneho testu právneho zástupcu sťažovateľa na covid, určený nový termín pojednávania na 16. november 2021,
- 16. novembra 2021 – pojednávanie, prerušené konanie na účel možnosti uzavrieť zmier, mimosúdnu dohodu na tri mesiace,
- 7. februára 2022 – návrh sťažovateľa na pokračovanie v konaní,
- 29. marca 2023 – žiadosť žalovaného o určenie termínu pojednávania z dôvodu vysokého veku,
- 23. mája 2023 – pojednávanie odročené na 27. jún 2023 na účel ďalšieho dokazovania,
- 27. júna 2023 - pojednávanie, vyhlásený rozsudok, ktorým odstúpenie žalovaného od kúpnej zmluvy je neplatné,
- 7. marca 2024 – žiadosť sťažovateľa o doručenie rozsudku,
- 7. marca 2025 – vypracovaný rozsudok zasielaný stranám konania.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom mestského súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že ide o štandardnú vec (určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy), ktorá v okolnostiach veci nevykazuje prvky skutkovej či právnej zložitosti. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd paušálne tvrdenie zákonného sudcu o nejednoduchej právnej veci bez uvedenia konkrétnych skutočností odôvodňujúcich takýto záver neakceptoval.

13. Pri skúmaní kritéria správanie sťažovateľa (žalobcu) v napadnutom konaní ústavný súd nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktorými by prispel k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

15. Zo spracovanej chronológie postupu súdu prvej inštancie v napadnutom konaní (bod 7 tohto nálezu) vyplýva, že konanie ako celok je poznamenané zbytočnými priet'ahmi a neefektívnym postupom. Súd v rámci prípravy pojednávania konal v primeraných časových odstupoch až do decembra 2020, keď mu bolo doručené posledné vyjadrenie žalovaného. Aj pri zohľadnení obmedzení spôsobených pandémiou COVID-19 v roku 2021 nie je možné akceptovať, že súd po prerušení konania na tri mesiace na pojednávaní konanom 16. novembra 2021 bol bezdôvodne nečinný aj napriek výzve na pokračovanie v konaní (7. februára 2022) po dobu vyše roka až do uskutočnenia druhého pojednávania vo veci konaného 23. mája 2023. Rovnako nie je možné akceptovať skutočnosť, že k vypracovaniu a zaslaniu rozsudku došlo približne po roku a deviatich mesiacoch od jeho vyhlásenia bez toho, aby existovala zákonná prekážka alebo rozumné vysvetlenie.

16. Vychádzajúc z uvedeného a prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

17. Na základe zistenia, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľa a označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 8 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty a evidenciou plomby na liste vlastníctva v súvislosti s napadnutým konaním a z toho vzniknutej ujmy.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru, priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu (vrátane obdobia 3 mesiacov, počas ktorých trvalo prerušenie konania na súhlasný návrh sporových strán, preukázaných komplikácií v súvislosti s pandemiou COVID-19), ústavný súd považoval priznanie 800 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti,) v hodnote po 371 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 14,84 eur.

23. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania 949,17 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu